

10. april 2016

FM 2016 /83

Rettelses

Erstatter forslaget dateret den 8. april 2016. Overskriften er redigeret.

I henhold til § 33 i Forretningsordenen for Inatsisartut fremsætter jeg hermed følgende beslutningsforslag:

Forslag til Inatsisartutbeslutning om at pålægge Naalakkersuisut til 2017 at afholde vejledende folkeafstemning efter at have gennemført oplysende og debatskabende aktiviteter, at afholde vejledende folkeafstemningen om, hvorvidt der i Grønland skal kunne udvindes råstoffer med spor eller indhold af radioaktivt materiale evt. som biprodukt med en øvre grænse på 0,05 procent.

(Medlem af Inatsisartut Steen Lyng, Atassut)

Begrundelse:

Udvinning af bestemte råstoffer kan være forbundet med indhold eller spor af radioaktivt materiale.

Med radioaktivt materiale skal man være opmærksom på den ene side, at

- radioaktivt materiale besidder egenskaber af potentielt vidtrækkende karakter som kan påvirke sundheden, naturen og miljøet i en negativ retning.
- radioaktivt materiale adskiller sig fra andre grundstoffer ved at være radioaktivt med de sundhedsmæssige og miljømæssige implikationer, der følger heraf, og ved ud over civilt brug bl.a. at kunne anvendes til fremstilling af kernevåben.
- Der er ganske stor usikkerhed om det konkrete omfang af de myndighedsopgaver og det deraf afledte ressourcetræk, der vil være forbundet med udvinning og eksport af radioaktivt materiale. Det vil bl.a. afhænge af, hvilke pligter der praktisk og folkeretligt kan pålægges rettighedshaver.
- Udvinning og eksport af radioaktivt materiale fra Grønland kan derfor forventes at blive genstand for nye aktørers og herunder også stormagts-bevågenhed.
- Det kan potentielt give anledning til et nyt kompliceret samspil af strategiske interesser og interessemodsætninger på flere planer, som rigets udenrigs-, forsvars- og sikkerhedspolitik skal indstilles i forhold til.

Mens det på anden side er vigtigt, at konstatere, at

- Der i mange miner er nødvendigt, at udvinde biprodukter for, at få økonomi i projektet. Dette var tilfældet i Maamorilik, hvor zink var hovedproduktet, og bly og sølv var biprodukter. Tilsvarende vil hovedproduktet i projekter i Grønland angiveligt kunne være sjældne jordarter, medens biproduktet vil være uran.
- En mineejers interesse i, at hans eller hendes virksomhed er lønsom er åbenlys. Lønsomheden kan i nogle tilfælde være afhængig af biprodukter. Det betyder, at virksomheden ikke kan drives økonomisk forsvarligt, hvis ikke biproduktet (eller biprodukterne) ikke er en del af produktionen.
- Hvis Grønland har en interesse i, at der skabes arbejdspladser etc. inden for mineindustri vil man i nogle tilfælde skulle acceptere, at radioaktive grundstoffer vil indgå som et biprodukt. De radioaktive grundstoffer kan bl.a. bestå af uran og thorium.

Grønland står overfor økonomiske udfordringer. Vi mangler arbejdspladser, vi mangler lærepladser. Vi står også over for voksende økonomiske udfordringer inden for velfærdsområdet, mens en stor del af vort økonomiske grundlag - helt præcis bloktilskuddet - bliver mindreværd, for hvert år der går.

En af vejene for at skabe økonomisk vækst i landet er at udnytte vore ikke-levende råstoffer. Men en udvinding er ofte forbundet med risici, som et land må tage på sig og tage ansvar for. Det er lovgivernes ansvar at tage en beslutning om evt. udvinding af råstoffer. Men det er vigtigt, at lovgiverne har oplyst og inddraget befolkningen før det træffes en beslutning om at udvinde råstoffer med farlige biprodukter.

Inatsisartut vedtog i efterårssamlingen 2013 endeligt, at råstofudvindingen i Grønland ikke skal være begrænset af nultolerance. Ved vedtagelse af denne politik, blev der ikke sat en øvre grænse på, hvor meget råstoffer eventuelt måtte have af spor eller indhold af radioaktivt materiale. Ved beslutning er der teoretisk skabt mulighed for, at der her i landet i dag kan ske råstofudvinding med uran som hovedprodukt.

Beslutningen har delt landet, og at der ikke blev sat en øvre grænse har yderligere skabt usikkerhed og utryghed.

Et sundt og stærkt samfund skal bygges på stærk sammenhængskraft hos befolkningen. For at skabe en stærk sammenhængskraft er det vigtigt, at befolkningen bliver oplyst og inddraget før der træffes beslutninger af forhold, der har stor betydning for samfundet.

Det er fakta, at de fleste råstoffer i forskellige mængder har spor af radioaktivt materiale i sig, men som forslagsstiller er jeg imod råstofudvinding med radioaktivt materiale uden øvre grænse.

Det er vigtigt, at Grønland ikke udvinder uran som hovedprodukt. Det er derfor af stor vigtighed, at der sættes en øvre grænse for hvor meget råstoffer må have af spor af radioaktivt materiale og at den øvre grænse først fastsættes efter forudgående vejledende folkeafstemning.

Det handler om at gøre det rigtige.

Det er sundt folkestyre, at inddrage og høre befolkningen i sager, som kan betyde store ændringer i fremtiden. Folkevalgte får ikke ved valg ubegrænset mandat til, at træffe beslutninger i sager, som har så stor betydning for samfundet. Og råstofudvinding med indhold af radioaktivt materiale hører til i den kategori, hvor det er nødvendigt og det rigtige at gøre er at høre befolkningen først ved folkeafstemning.

Tak for ordet!

Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige

Naalakkersuisut har i forbindelse med besvarelsen af mit §37 spørgsmål nr. 43/2016 oplyst, at sidste folkeafstemning i 2008 kostede 2 millioner, hvoraf 500.000 kr. blev brugt til afholdelse af folkeafstemningen og de resterende 1.5 million blev anvendt til folkeoplysning.

Da der så vidt vides ikke er udstedt efterforsknings- eller udnyttelsestilladelser, efter ophævelsen af nul-tolerancen i 2013, som giver tilladelsesindehaveren ret til ubegrænset at udvinde uran, som hoved eller biprodukt, forventes en indførelse af en grænse på 0,05 procent ikke at medføre udgifter for Selvstyret, som følge af tilladelsesindehaveres fortabelse af rettigheder.

De økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet

Denne afstemning forventes ikke at have direkte økonomiske konsekvenser, idet afstemningen skal være vejledende.

De økonomiske og administrative konsekvenser for borgerne

Forslaget indebærer ingen økonomiske konsekvenser for borgerne.